Waterkwaliteit en visbestand in de Woluwe

Marc Verbeiren

Inleiding

De Woluwe is een zijriviertje van de Zenne en behoort tot het stroomgebied van de Schelde.

De Woluwe ontspringt in Watermaal-Bosvoorde in het zuidoosten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ter hoogte van de Kattenberg op een hoogte van ongeveer 70 m (TAW). De voornaamste bronnen zijn de Karregatbeek, de Zwanewijdebeek en de Vuilbeek. Aan de rand van het Zoniënwoud, ter hoogte van het Rood-Klooster, zwelt de beek aan tot een riviertje wanneer het water van de Roodkloosterbeek erbij komt. Vervolgens stroomt de Woluwe op grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe en Sint-Lambrechts-Woluwe. Ter hoogte van het Hof Ten Bergaarde-Woluwedal, stroomt de Woluwe de provincie Vlaams-Brabant binnen. De Woluwe stroomt door Sint-Stevens-Woluwe, Kraainem, Zaventem, Diegem, Machelen en Vilvoorde, waar ze uitmondt in de Zenne op een hoogte van 16 meter. De lengte van de Woluwe bedraagt meer dan 17 kilometer, gemeten vanaf de Vijvers van Bosvoorde tot de monding.

Foto: De Woluwe in Sint-Lambrechts-Woluwe
(CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=781183)

Waterkwaliteit

De Woluwe is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam. De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden dergelijke klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2021. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt. De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor de Woluwe "ontoereikend" in 2015 en verbeterde in 2021 naar "matig". De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam maakte dezelfde beweging als de fysisch-chemische kwaliteit: van "ontoereikend" in 2015 naar "matig" in 2021.

Foto: Tom De Bie

Afvissingen

2010 en eerder

In 2010 werd de Woluwe door het INBO bemonsterd op één plaats in Zaventem. Op de Woluwe ving men toen slechts één bittervoorn. In 2006 ving men hier drie soorten: riviergrondel, bittervoorn maar vooral driedoornige stekelbaars. In 2002 ving men driedoornige stekelbaars maar domineerde vooral riviergrondel. In 1998 haalde men dezelfde soorten als in 2002 uit het water maar in lagere vangstaantallen. Anno 2010 werd hier opnieuw de "slechte kwaliteit" gehaald.

2016

In 2016 werden door het INBO in Sint-Lambrechts-Woluwe volgende 10 vissoorten gevangen: baars, bittervoorn, blankvoorn, brasem, driedoornige stekelbaars, karper, paling, rietvoorn, riviergrondel en snoek. Er werd ook een gevlekte Amerikaanse rivierkreeft gevangen.

2019

In 2019 werden bij een afvissing in Sint-Lambrechts-Woluwe volgende 5 vissoorten gevangen: baars, bittervoorn, brasem, driedoornige stekelbaars en riviergrondel.

2021

In het Vlaams vismeetnet heeft men één locatie op de Woluwe. Deze locatie is gelegen in Zaventem (nr. 70330150). De laatste bemonstering dateert van het voorjaar 2021, zie de tabel hieronder (G/100m= gewicht per 100 meter, N/100m = aantal per 100 meter).

Vissoort	G/100 m	N /100 m
bittervoorn	3,6	3
driedoornige stekelbaars	131,5	130
riviergrondel	453,1	35
zwartbekgrondel	1,7	2

Toekomstperspectieven

De Woluwe kent al een behoorlijk goede waterkwaliteit (zie de evolutie naar de klasse "matig" komende van de klasse "ontoereikend"). In het afstroomgebied van de Woluwe zijn nog enkele saneringsprojecten gepland die de komende jaren moeten resulteren in een verdere verbetering van die kwaliteit. Maar vooral door de geplande verbetering van de structuur van de waterloop door het openleggen van momenteel nog overwelfde trajecten en door het zo natuurlijk mogelijk herinrichten van de bedding van de waterloop wordt verwacht dat de biologische kwaliteit van de Woluwe sterk zal verhogen.

In het goedgekeurde Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 wordt de prioritering van dit oppervlaktewaterlichaam aangeduid als klasse 4 gebied (aandachtsgebied). Voor waterlichamen uit deze klasse wordt verwacht dat de goede waterkwaliteit zal worden behaald vanaf 2033. Alle maatregelen nodig om deze goede toestand te behalen, dienen uitgevoerd te zijn tegen 2033 (maatregelen opgenomen in Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 en Stroomgebiedbeheerplan 2027-2033), maar afhankelijk van natuurlijk herstel kan het nog wat langer duren eer de goede toestand effectief bereikt zal zijn. Gedurende de volgende planperiode (dus tegen 2027) dient wel al een significant aandeel van de huidige vuilvracht gesaneerd te worden: 50% van de reductiedoelen voor stikstof en 50% van de reductiedoelen voor fosfor dienen gerealiseerd te zijn tegen 2027.